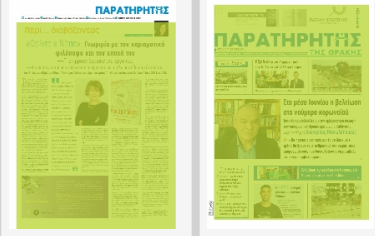

Περι διαβάζοντας «Φρίντριχ Νίτσε»: Γνωριμία με τον χαρισματικό φιλόσοφο και την εποχή του

Media: ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ Page: 16 Published at: 28-05-2021
Author: Surface: 1016.42 cm² Circulation: 0
Subjects:

Περι... διαβάζοντας

της Λεύκης Σαραντινού

«Φρίντριχ Νίτσε»: Γνωριμία με τον χαρισματικό φιλόσοφο και την εποχή του

—Τι επιρροές δέχτηκε στο έργο του;
—Ποιοι ήταν αυτοί που χάλκευσαν το έργο του και σπίλωσαν άδικα το όνομά του;
Sue Prideaux, «Φρίντριχ Νίτσε, “Δεν είμαι άνθρωπος, είμαι δυναμίτης” – Η βιογραφία», εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2021, σ. 448.

Το παρόν πόνημα αναδείχθηκε ως η βιογραφία της χρονιάς για το 2018 από τους "Times" στην Αγγλία και δικαίως. Αναμφίβολα πρόκειται για την αριστοτεχνική βιογραφία ενός χαρισματικού και ξεχωριστού ανθρώπου, ο οποίος άσκησε μεγάλη επίδραση στη σκέψη των κατοπινών στοχαστών.

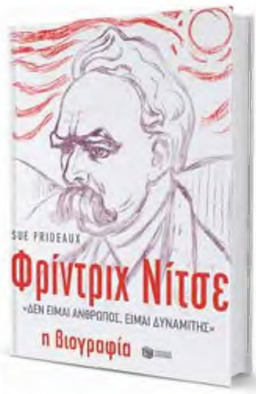
Η Sue Prideaux ξεκινά κάπως ανорβόδοξα την αφήγηση της ζωής του μεγάλου φιλόσοφου. Δεν παίρνει ως ωριμότητα τη γέννησή του το 1844, τα παιδικά του χρόνια ή την οικογένειά του, αλλά δίνει το εναρκτήριο λάκτισμα στο βιβλίο της από το 1869, το έτος-σταθμό στη ζωή του Νίτσε. Τότε ήταν που γνώρισε τον μεγάλο μουσικοσυνθέτη και αναμορφωτή της όπερας, τον Ρίχαρντ Βάγκνερ και τη σύνευνή του, την Κόζιμα.

Πράγματι, από το 1869 έως και το 1872, όταν ο Βάγκνερ ανέγραψε την περίφημη «Τετραλογία» του στην εξοχική βίλα του στο Τρίμπσεν, κοντά στη Λουκέρνη της Ελβετίας, ο Νίτσε μοιράστηκε μαζί τους αξέχαστες στιγμές. Οι τρεις τους απολάμβαναν αρχικά, μαζί με τη Λαρέια της φύσης και της γεωμετρικής αποκρυσταλλικής μυθολογίας, και πλήρη σύμπνοια των απόψεών τους και ο Βάγκνερ σκόπησε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα του εικοσιπεντάχρονου Νίτσε. Στη συνέχεια βέβαια οι δρόμοι τους χώρισαν αναπόφευκτα, αφού ο Νίτσε διαφώνησε με τον εθνικισμό, τον παγερωτισμό και τον αντισημιτισμό που διέκρινε τον Βάγκνερ.

Ο ίδιος ο Νίτσε ποτέ στη ζωή του δεν υπήρξε εθνικιστής και αυτό αποτελεί τη μέγιστη ειρωνεία, αν σκεφτεί κανείς ότι οι ναζί παρερμήνευσαν αργότερα το έργο του και αλλοίωσαν το περιεχόμενό του ο ίδιος έδινε στη λέξη «Υπεράνθρωπος». Αντιθέτως, υπήρξε βιαστικός του πανευρωπαϊσμού.

Η S. P. στη βιογραφία της εξετάζει τόσο το έργο του μεγάλου στοχαστή, την οί-

«Η S. P. αφηγείται με εξαιρετική μαεστρία και κάθε λεπτομέρεια τα γεγονότα της ζωής του Φρίντριχ Νίτσε, χωρίς περιττούς συναισθηματισμούς, εξάρσεις και κρίσεις, αλλά αφήνοντας τα γεγονότα να μιλήσουν από μόνο τους και τον αναγνώστη να σχηματίζει ο ίδιος άποψη για αυτά. Ενίοτε μόνο επιτρέπει στον εαυτό της ένα καλά συγκεκριμένο σχόλιο και πάλι όμως διατηρώντας τη μέγιστη δυνατή αποστασιοποίηση από τα γεγονότα. Εκτός λοιπόν από βιογραφία και τοιχογραφία της εποχής, αλλά και των ανθρώπων που περιέβαλλαν και γνώρισαν από κοντά τον μεγάλο φιλόσοφο, το παρόν πόνημα μας δίνει το έναυσμα να μελετήσουμε όχι μόνο τα έργα του ίδιου του μεγάλου φιλοσόφου, αλλά και άλλους συγγραφείς και στοχαστές που άσκησαν επίδραση στον Νίτσε»

κονεμά του, τον περίγυρό του και την εποχή κατά την οποία έζησε, όσο και τον ίδιο τον άνθρωπο Νίτσε, τις επιρροές που δέχτηκε, αυτούς τους οποίους με τη σειρά του επηρέασε, αλλά και εκείνους οι οποίοι χάλκευσαν το έργο του και σπίλωσαν τόσο άδικα το όνομά του.

Ανατρίχτα, ένας τόσο μεγάλος γιος όσο ο Νίτσε δεν θα μπορούσε παρά να είναι και ένας ιδιαίτερος άνθρωπος. Ήρμος, καλός συναυλιστής και πράος ως χαρακτήρας, αυτός ο τόσο ξεχωριστός γιος κρυβόταν πίσω από ένα σωματώδες σουλούμι, το οποίο συνδέθηκε στη μνήμη μας με το τέρπαστο μουσάκι που κοσμούσε το πρόσωπό του. Τα πολύ εκφραστικά όμως μάτια του ήταν εκείνα που μαγνητίζουν τους πάντες γύρω του.

Στοχαστής πολυγραφώτατος, ήταν ταυτοχρόνως ποιητής και εξαιρετος μουσ-

τότε έπαψε να σκεφτείται τους σπουδαίους αυτούς συντρόφους της ζωής του, αφού αποκαλούσε «βιβλίο» κάθε τι που τον ευχαριστούσε.

Η S. P. αφηγείται με εξαιρετική μαεστρία και κάθε λεπτομέρεια τα γεγονότα της ζωής του, χωρίς περιττούς συναισθηματισμούς, εξάρσεις και κρίσεις, αλλά αφήνοντας τα γεγονότα να μιλήσουν από μόνο τους και τον αναγνώστη να σχηματίζει ο ίδιος άποψη γι' αυτά. Ενίοτε μόνο επιτρέπει στον εαυτό της ένα καλά συγκεκριμένο σχόλιο και πάλι όμως διατηρώντας τη μέγιστη δυνατή αποστασιοποίηση από τα γεγονότα.

Εκτός λοιπόν από βιογραφία και τοιχογραφία της εποχής, αλλά και των ανθρώπων που περιέβαλλαν και γνώρισαν από κοντά τον μεγάλο φιλόσοφο, το παρόν πόνημα μας δίνει το έναυσμα να μελετήσουμε όχι μόνο τα έργα του ίδιου του μεγάλου φιλοσόφου, αλλά και τον Γκάιτε, τον Βύρωνα, τον Σοπενχάουερ, τον Χέγκελ και άλλους συγγραφείς και στοχαστές που άσκησαν επίδραση στον Νίτσε, αλλά και να ακούσουμε μουσική, την οποία αυτός λάτρευε, ιδίως Βάγκνερ, αλλά και την «Κόρμην» του Μπιζέ.

Πρόκειται για ένα έργο που θα κάνει τον αναγνώστη να βιώσει ποικίλα συναισθήματα. Μπορεί κάποιος αποστροφή για τη μεγαλομανία του Νίτσε, όπως αυτή εκδηλώθηκε κυρίως στα χρόνια πριν αρρωστήσει, αλλά οπωσδήποτε θα θαυμάσουμε τη μεγαλοφυΐά του σκέψης και τη θέλησή του να εργαστεί σε τόσο δύσκολες για τον οργανισμό του συνθήκες. Και σίγουρα θα τον συμπάθησουμε για την πραότητα του. Δεν θα μπορέσουμε όμως να αποφύγουμε τη συγκίνηση για το τόσο άδοξο τέλος του.

Η τραγική ειρωνεία είναι ότι, ενώ ο Νίτσε προσπαθούσε μια ολόκληρη ζωή να γίνει γνωστός μέσα από τα έργα του, χωρίς να το καταφέρει, η αναγνώριση ήρθε τελικά όταν ήταν για πολύ αργά γι' αυτόν για να το καρεί, όταν δηλαδή είχε ήδη βυθιστεί στον κυκεώνα της τρέλας του.

Τέλος, οπωσδήποτε θα νιώσουμε απέχθεια για τη φιλόδοξη αδελφή του Νίτσε, την Ελίζαμπεθ, η οποία δεν διάστασε, χάριν της δικής της υστεροφημίας, να χαλκώσει το έργο του και να συνδέσει, άδικως, τον σπουδαίο αυτόν άντρα με την επιδεχθή κοσμοθεωρία των ναζί.

"Η Λεύκη Σαραντινού είναι φιλόλογος, ιστορικός και συγγραφέας. Τελευταίο της βιβλίο η ιστορική μελέτη «Μυθία που έγιναν ιστορία», εκδόσεις Ενάλιος, Αθήνα 2020.

Το Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του ΔΠΘ και η Παρατηρητής της Θράκης διοργανώνουν από την Δευτέρα, 24 Μαΐου, και το Δίαιμα της 30 Μαΐου, 2021, μια ραδιοφωνική και τηλεοπτική εκπομπή στο Ράδιο Παρατηρητής 94 fm με τίτλο:

«Αφιέρωμα στο 1821: Μαρτυρίες αυτοβιογραφικών κειμένων»

Η εκπομπή αποτελείται από τρεις κύριες διαφημιστικές από το «Πολύτιμο» και «Αποφασιστικό» ιστορικό-πολιτικό βιβλίο της νεοελληνικής γραμματικής, με τον τίτλο «Ο Νίτσε και η εποχή του».

Η τελετή εκπομπή θα μεταδοθεί στο Ράδιο Παρατηρητής 94 fm την Κυριακή 30 Μαΐου στις 11.00. Αναλυτικά υλικό από τις αυτοβιογραφικές κείμενα των Ι. Μπαγιάνη, Π. Σκουζέ και Π. Κοβερκί, θα διακρονηθεί οφίτη της ζωής των κατοίκων στην Αθήνα, κατά το τελευταίο τεταρτίο του 18^{ου} αι., καταδύοντας στην οδυνηρή διαίτησή και την πανθμία της πανωστίας.

Η εκπομπή θα μεταδοθεί και ψηφιακά στο YouTube στο κανάλι του Ράδιο Παρατηρητής 94 fm.

Συντάκτης: Κλέων Καραγιάννης, Φιλόλογος, Στοιχειώδης Εκδόσεις Βασιλική Κουκουλιού, Θεσσαλονίκη, ΤΕΦ-ΔΠΘ

Μεταφράστρες: Μαρτίνος Καραγιάννης, Πανεπιστήμιο Φιλολογίας, ΤΕΦ-ΔΠΘ

Στοιχειώδης Εκδόσεις Βασιλική Κουκουλιού, Θεσσαλονίκη, ΤΕΦ-ΔΠΘ

Αλεξάνδρος Σκουζέ, Τμήμα Φιλολογίας, ΤΕΦ-ΔΠΘ

Μουσική: Μανώλης Χατζηγιάννης, Φιλόλογος, Βασιλική Κουκουλιού, Θεσσαλονίκη, ΤΕΦ-ΔΠΘ